

ПУТ спаса

Пише Слободан ЂУКИЋ

КОРИДОР-92 ЈЕ ВОЈНА ОПЕРАЦИЈА СРПСКИХ СНАГА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ КОЈОМ ЈЕ СТВОРЕНА РЕПУБЛИКА СРПСКА. ПРЕМА АНГАЖОВАНИМ СНАГАМА, ВРЕМЕНУ ТРАЈАЊА, ИНТЕНЗИТЕТУ БОРБИ И РЕЗУЛТАТИМА КОЈИ СУ ПОСТИГНУТИ, ОНА СПАДА У НАЈВЕЋЕ ВОЈНЕ ОПЕРАЦИЈЕ КОЈЕ СУ ВОЂЕНЕ НА ПРОСТОРУ ЈУГОСЛАВИЈЕ ДЕВЕДЕСЕТИХ ГОДИНА ПРОШЛОГА ВЕКА.

Унутрашња политичка криза у СФРЈ прерасла је 1991. године у грађански рат. Након што су Словенија и Хрватска 25. јуна једнострано прогласиле независност, дошло је до оружаног сукоба између Територијалне одбране Словеније и Југословенске народне армије (ЈНА). Сукоб се завршио 18. јула повлачењем ЈНА из Словеније. Затим се рат пренео на територију Хрватске, у којој се српско становништво изјаснило за остатак у Југославији. Срби у Хрватској су, уз помоћ ЈНА, створили Републику Српску Крајину, која је према Сарајевском споразуму од 3. јануара 1992. стављена под заштиту снага Уједињених нација. Према истом споразуму ЈНА је преузела обавезу да се повуче са територије Републике Хрватске. Словенија и Хрватска су 15. јануара признате као независне и суверене државе, што је довело до смиривања ситуације у овим републикама, али се стање у Босни и Херцеговини нагло погоршало.

Зашто су се борили?

Срби у Босни и Херцеговини били су за остатак у заједничкој држави Југославији са Србијом и Црном Гором, док су Хрвати и муслимани започели дипломатску офанзиву за признавање Босне и Херцеговине као независне државе. Поред дипломатских активности, они су почели и да стварају паравојне оружане формације, које би помогле остварењу њихових политичких циљева. Муслимани су формирали две оружане формације: Патриотску лигу, коју су чинили милитантни припадници Странке демократске акције (СДА) и Зелене беретке, састављене од припадника МУП-а, пребега из ЈНА и војника који

су као добровољци већ учествовали на ратишту у Хрватској. Хрвати су у западној Херцеговини основали Хрватске одбрамбене снаге (ХОС), које су као целе јединице учествовале у борбама у Хрватској 1991. године.

Након признања независности Босне и Херцеговине 7. априла 1992. године, Хрвати су званично основали своје оружане снаге у Босни и Херцеговини под називом Хрватско вијеће одбране (ХВО), а муслимани Армију Босне и Херцеговине (Армија БиХ). Срби у Босни и Херцеговини уздали су се у ЈНА и борили се за опстанак Југославије. Након што је 27. априла проглашена Савезна Република Југославија, донета је одлука да се ЈНА повуче са простора Босне и Херцеговине. Скупштина српског народа Босне и Херцеговине, која се 12. маја састала у Бањој Луци, донела је одлуку да се формира Војска Српске Републике Босне и Херцеговине (ВРС). Пошто су сва три народа формирала своје оружане снаге, грађански рат у Босни и Херцеговини могао је да почне.

Уз помоћ регуларне хрватске војске (ХВ) Хрватско вијеће одбране је најбрже организовало своје команде и јединице у Босни и Херцеговини. Веома брзо отпочели су систематске нападе ради увезивања хрватских етничких простора у Босни и Херцеговини у једну целину. Већ 3. марта 1992. хрватске паравојне јединице прешле су мост на реци Сави и заузеле Босански Брод. У даљим дејствима напале су 27. марта село Сијековац и убиле 21 лице српске националности. Након повлачења ЈНА из Босне и Херцеговине Хрвати и муслимани били су убеђени да ће са „домаћим Србима” лако изаћи на крај.

Начелник шћиаба љуковник Бошко Келечевћ израдио је љлан ојерације: љредало је да љлавне снаје насћуијају левом обалом реке Босне дуж љлавној љуићној љраваца Додој – Модрича – Оџак. Друи љредлој је изнео Боривоје Сендић, шумарски инжењер, који је добро љознавао љериићорију и љриликe на љшерену. Он је љредложио да се у љрободј крене десном обалом реке Босне, љреко љланине Тредаве, љравцем Дућа њива – Толиса – Скуирић. Планински љуић љреко Тредаве био је љешко љроходан, али је љравац био краћи и љрешежно насељен срћским сћиановниићивом, ља се очекивао сладији оићор неиријаићеља. Одлука је била на љенералу Талићу, који је након дуої размишљања рекао: „Хоћу љрво љреко Тредаве, најкраћим љуићем, хоћу коридор до Видовдана, ља макар тио била козја сћиаза, нећу да дјеца умиру”.

У Босанској Посавини живео је процентуално велики број Хрвата и муслимана, тако да је ХВО заузео већину општина: Босански Брод, Дервенту, Оџак, Модричу и Орашје. Заузимањем Модриче 30. маја хрватске снаге спојиле су се са јединицама ХВО у ширем рејону Градачца, чиме је практично територија под контролом Срба западно од реке Босне остала у окружењу. Савет безбедности УН донео је 31. маја одлуку којом је забрањен сваки цивилни саобраћај са аеродрома у Босни и Херцеговини, а на тај начин су Срби у западној Босни изгубиле везу са Србијом и светом.

Срби на подручју РС Крајине и западне Босне нашли су се у „гету”, без могућности снабдевања енергентима, храном и лековима. Резултат тога била је смрт 12 беба у породилишту у Бањој Луци. Неизвесност и забринутост српског становништва у Босанској Крајини била је велика. Покушаји преговора са снагама УНПРОФОР-а да се за Републику Српску и Републику Српску Крајину отвори коридор према СР Југославији нису дали резултате. На састанку војног и политичког руководства у Бањој Луци закључено је да је продијање коридора услов за опстанак српског народа у западном делу Републике Српске и Републици Српској Крајини. Одлучено је да се почне са припремом војне операције, а за команданта свих снага одређен је генерал Момир Талић.

Услови у којима је извођена операција

Операција је извођена на простору Босанске Посавине, од Дервенте на западу до Брчког на истоку. Ширина зоне операције била је око 80 километара, док је дубина зоне на западу износила

50, а на истоку 30 километара. Релеф на северном делу зоне операције претежно је равничарски, који се у јужном делу уздиже према ниским планинама. Надморска висина креће се између 200 и 500 метара, што значи да је терен тенкопроходан. Северна граница зоне операције је река Сава, у коју се уливају Укрина, Босна и Тиња. Лето је на простору Босанске Посавине било кишовито, што је утицало на нагло повећање водостаја река у зони операције. Војска Републике Српске је на реци Босни поставила понтонски мост у селу Врањак, ради везе са Подновљем и околним селима, а ХВО скелу у селу Гаревац. У зони операције налазили су се градови Добој, Теслић, Дервента, Босански Брод, Оцак, Модрича, Градачац, Босански Шамац и Брчко. Остала насеља била су сеског типа са доста добро развијеном инфраструктуром. Укупан број становника био је 523.278, од чега су Срби чинили 33,84%, Му-

слимани 30,35%, Хрвати 29,00% и остали 7,55%.

Снаге у операцији „Коридор-92”

Хрватским снагама у Босанској Посавини командовао је генерал-бојник Петар Стипетић са истуреног заповедног места у Ђакову. Њему је био потчињен пуковник Винко Штефанек, командант оперативне групе Источна Посавина (ОГ ИП), чији штаб се налазио у Славонском Броду. Под командом ОГ ИП биле су три тактичке групе: ТГ „Исток” (108.бр Брчко, 104.бр Шамац, 106.бр Орашје), заповедник сатник Мирослав Анђић; ТГ „Центар” (102.бр Оцак, 105.бр Модрича, 107.бр Градачац), заповедник бојник Мијо Голубичић; ТГ „Запад” (101.бр Босански Брод, 103.бр Дервента), заповедник натпоручник Миро Зубак.

Под командом Оперативне групе Источна Посавина осим бригада ХВО биле су и

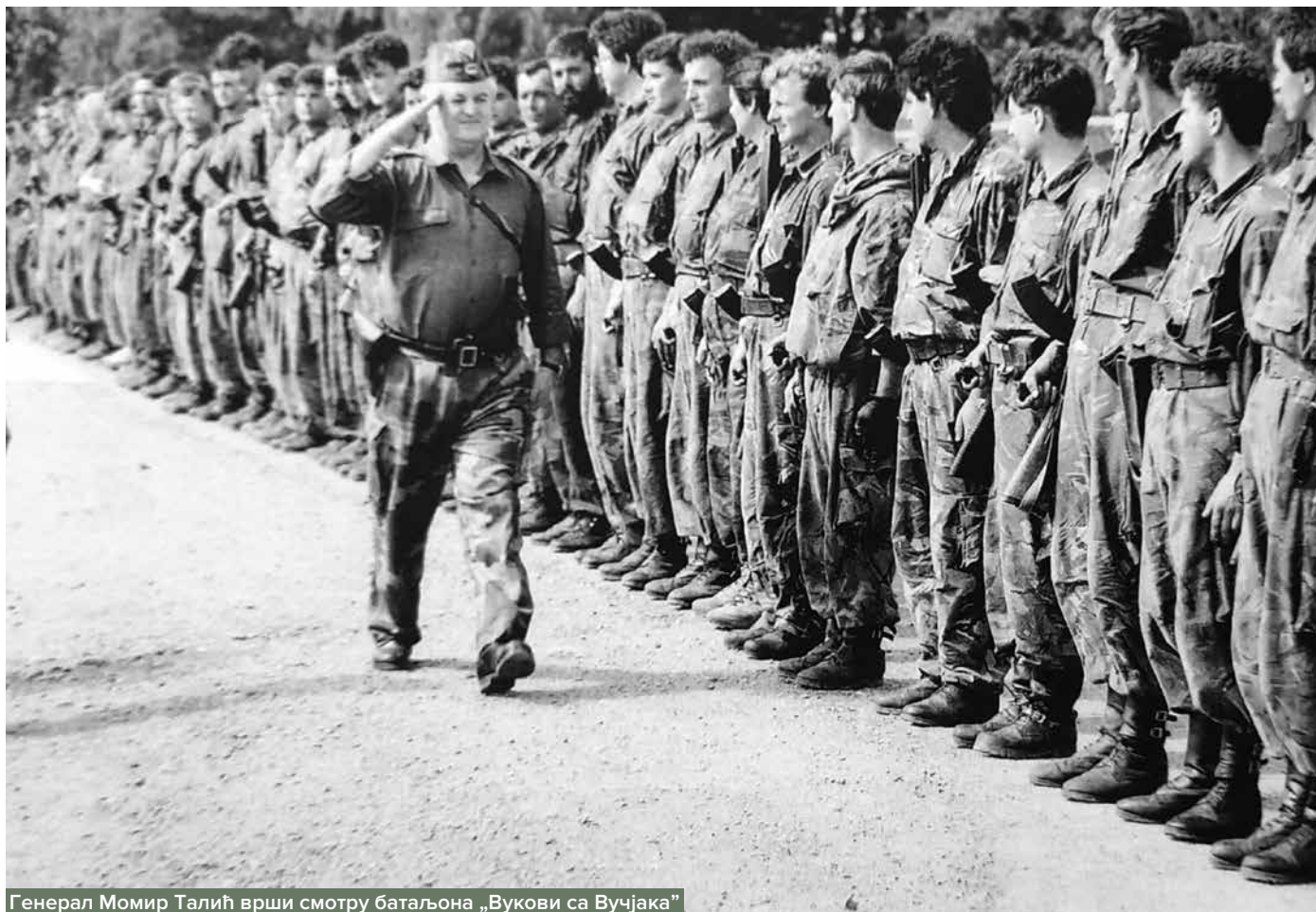
*Даље
настајућање ТГ-1
неочекивано
је успорио
несвакидашњи
дојањај. Један
Модричанин
одлучио је
да напусти
град у току
ноћи. Возећи
жућој фићу
без ујаљених
свејала, он
је активирао
мине које су
биле поређане
на мосту на
реци Босни и
срушио га.*

снаге регуларне Хрватске војске (ХВ), еквивалента три до пет бригада. Укупно бројно стање хрватско-муслиманских снага било је око 25.000 људи. У почетку су на простор Босанске Посавине упућиване бригаде регуларне ХВ, а касније када је операција почела мање јединице ранга бојне (батаљона) и сатније (чете). У почетној фази борбених дејстава морал хрватско-муслиманских снага био је на високом нивоу.

Војска Републике Српске настала је реорганизацијом команди, штабова и јединица ЈНА. Бањалучки корпус ЈНА преименован је у 1. крајишки корпус (1. КК), са седиштем у Бањој Луци. Одласком ЈНА из Босне овај корпус сачувао је своју формацијску структуру и имао најмањи одлив старешинског кадра. Старешине су спречиле одвожење наоружања и војне опреме из

Покушај ослобођења Дервенте 2. мај 1992.

Генерал Момир Талић врши смотру батаљона „Вукови са Вучјака”

своје зоне, укључујући и ваздухоплове. Први крајишки корпус је у свом саставу имао јаке снаге: две оклопне бригаде, три моторизоване бригаде, две пешадијске бригаде, једанаест лаких пешадијских бригада, два одреда и три јуришна батаљона.

На простору Семберије, Мајевице и Посавине од Тузланског корпуса ЈНА формиран је Источнбосански корпус (ИБК) са седиштем у Бијелини. Стално изложене нападима из Орашја, Оцака, Модриче, као и из Градачца, ИБК је уз велике губитке успео да сачува линију фронта и одбрани Шамац и околна села. У пробоју коридора ИБК ангажовао је две пешадијске бригаде, а Република Српска Кра-

јина једну лаку пешадијску бригаду Крајишке милиције. Укупно бројно стање српских снага на почетку операције „Коридор-92” било је 40.800 људи. У односу на противника српске снаге имале су надмоћ у људству, оклопно-механизованим јединицама и ваздухопловству.

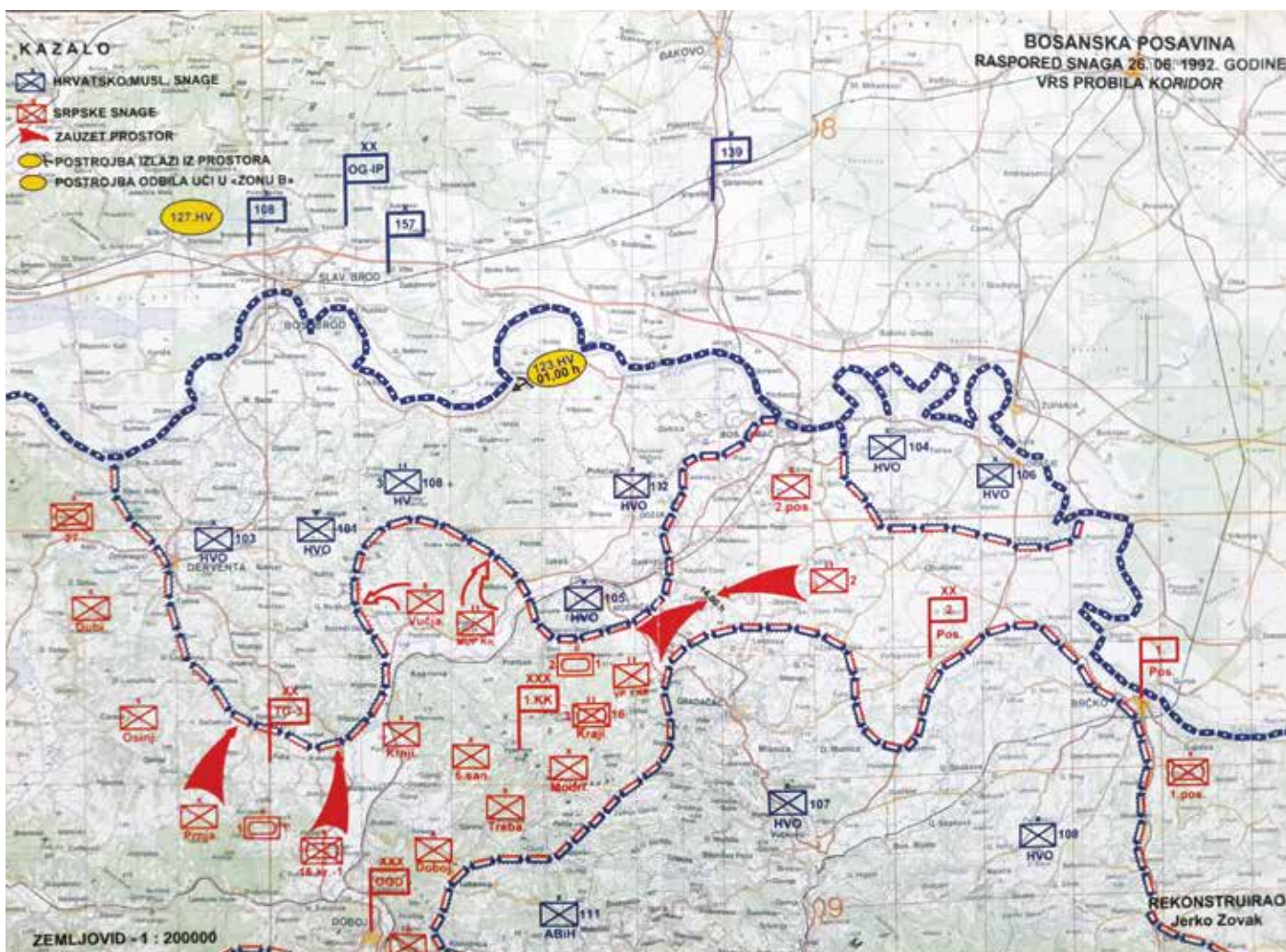
Командант 1. крајишког корпуса генерал Момир Талић поделио је снаге за пробој из окружења у три тактичке групе (ТГ-1, ТГ-2, ТГ-3), које су биле способне и спремне да самостално изводе борбена дејства на одређеном правцу. Команданти тактичких група били су: пуковник Новица Симић – ТГ-1; пуковник Миле Новаковић – ТГ-2; пуковник Славко Лисица – ТГ-3.

Припадници ХВО на тенку

Колона ТГ-1 маршује према Требави

Уводне борбе

После заузимања Модриче снаге ХВО наставиле су офанзиву на правцу Дервента – Добој. Линија фронта налазила се свега 10 километара северно од Добоја. Хрватске снаге имале су циљ да заузму Добој и повежу се са снагама ХВО у Маглају и Жепчу и на тај начин још више стегну обруч око Срба у Босанској Крајини. Да би се отклонила опасност од Добоја и створили услови за увођење јединица 1. КК у зону операције, 8. и 9. јуна изведен је напад на села Фоча, Јоховац и Которско, која су ослобођена. У наставку борби 11. јуна, у рејону села Јоховац, оборен је авион ВРС у коме су погинули пилот Драго Гајић и оружар Бранко Ербез.

Постепено, након извлачења из западне Славоније, која је стављена под заштиту снага УН, јединице 1. КК одлазиле су у зону извођења опера-

Пуковник Новица Симић улази у ослобођену Модричу

Припадници бригаде Крајишке милиције иду на положаје

Српски војници износе рањеника из борбе

ције. У местима кроз која су јединице пролазиле народ је масовно излазио из својих кућа и даривао војнике храном и пићем. Љубав и зебња са којом су војници испраћени створила је код српских бораца решеност да се без обзира на жртве истраје у предстојећој борби. Из свих крајева Републике Српске Крајине прикупило се 1.200 бораца који су 11. јуна кренули из Книна и истог дана стигли у Добој. Приликом доласка и боравка у Добоју јединица је била изложена дејству минобацачке ватре. Заједно са јединицама оперативне групе Добој, Крајишници су 15. јуна извели напад на објекат Цер и овладали путем Дервента – Комарица, али су противнападом снага ХВО враћени на почетне положаје. Погинуло је седам бораца, уништен је један тенк и један БРДМ-2. После артиљеријске припреме у поновљеном нападу 19. и 20. јуна заузето је јако непријатељско упориште Цер. Довођењем снага 1. КК у Подновље и јужни део дервентског ратишта српске снаге стабилизовале су одбрану.

План операције „Коридор-92”

На планини Требави, у рејону Дуга њива, за потребе командовања операцијом уређена је осматрачница са тешком покривком. У осматрачници и оближњим кућама развијено је истурено командно место (ИКМ), које је отпочело са радом 19. јуна. После детаљне процене непријатеља и стања на територији генерал Талић је саслушао предлог одлуке за пробој из окружења. Начелник штаба пуковник Бошко Келечевић израдио је план операције: требало је да главне снаге наступају левом обалом реке Босне дуж главног путног правца Добој – Мо-

Оклопњаци 1.окбр ВРС на путу Подновље – Модрича, јул, 1992.
Фото: Ранко Ђуковић

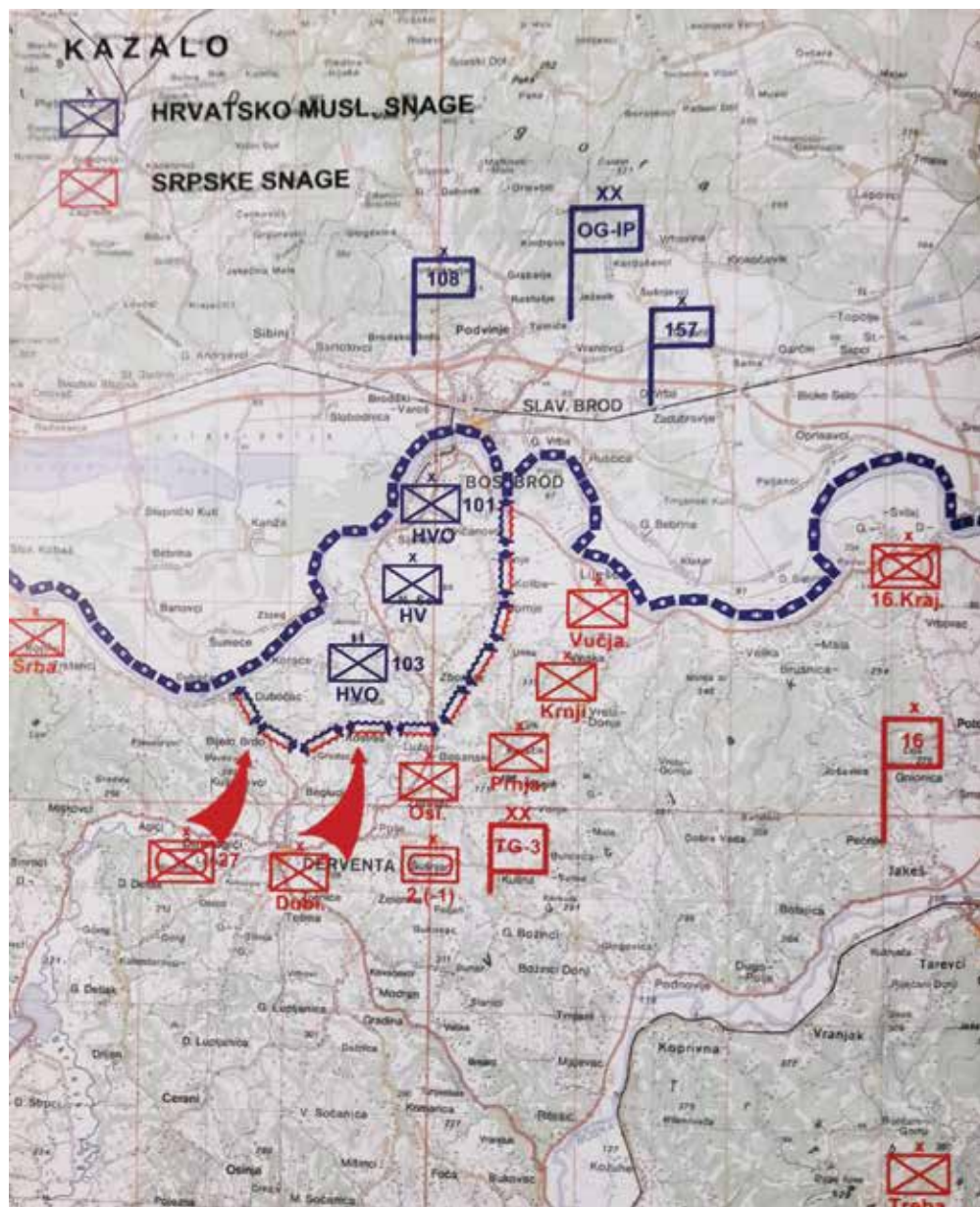
Јединице ВРС у предању од марша

дрича – Оџак. Други предлог изнео је Боровоје Сендић, шумарски инжењер, који је добро познавао територију и прилике на терену. Он је предложио да се у пробој крене десном обалом реке Босне, преко планине Требаве, правцем Дуга њива – Толиса – Скутрић. Планински пут преко Требаве био је тешко проходан, али је правац био краћи и претежно насељен српским становништвом, па се очекивао слабији отпор непријатеља. Одлука је била на генералу Талићу, који

је након дугог размишљања рекао: „Хоћу прво преко Требаве, најкраћим путем, хоћу коридор до Видовдана, па макар то била козја стаза, нећу да дјеца умиру”.

Након што је план операције „Коридор-92” прихваћен, инжењеријске јединице оспособиле су пролаз тенковима и тешким возилима преко планине. Планирано је да операција почне 26. јуна, али је након добијања обавештајних података да ће хрватске снаге добити појачање са леве оба-

ле реке Саве одлучено да операција крене два дана раније – 24. јуна. Планом операције, која је добила назив „Коридор-92”, било је предвиђено да ТГ-1 наступа десном обалом реке Босне на главном правцу напада: Добој – пл. Требава – Модрича; ТГ-2 на помоћном правцу Подновље – Доборкула – Јакеш; ТГ-3 на помоћном правцу Дервента – Босански Брод. Генерал Талић одлучио је да 16. крајишка моторизована бригада остане у резер-

ви, како би се увела у борбу у другој етапи операције. За дејство из непријатељске позадине правцем Брчко – Обудовац – Корница ангажована је 2. по-савска бригада Источнобосанског корпуса. Оперативна група „Добој” добила је задатак да веже снаге непријатеља и обезбеди крила, бокове и позадину главних снага у току извођења пробоја. Ватрену подршку изводиле су ваздухопловне снаге 92. авијацијске бригаде из Маховљана, ракетне је-

динице Луна Р-65 и мешовити артиљеријски пук 1. крајишког корпуса.

Договорен је начин командовања и одржавања везе. Јединице су отпочињале борбена дејства у раним јутарњим часовима, а дневне задатке су начелно завршавале до 19.00 часова. Решено је да се редовни извештаји подносе два пута дневно, јутарњи у 7.00 часова и сумарни дневни у 21.00 час. На тај начин избегнуто је свакодневно и непотребно пози-

вање команданата на рефери-сање и састанке.

Ток операције до ослобођења Модриче, Дервенте и Оџака

У раним јутарњим часовима 24. јуна, након полчасовне артиљеријске припреме и дејства из противавионског и тенковског наоружања по циљевима на предњем крају одбране непријатеља, почео је општи напад српских снага. Већ првог дана ТГ-1 је главним снагама успела да пресе-

че пут и пругу Модрича – Градачац, овлада делом положаја непријатеља и ослободи село Горњи Кладари. Даљи напад је заустављен када је батаљон са тенковском четом упао у заседу и претрпео губитке – пет погинулих и осам рањених. Два тенка су лакше оштећена. „Како то обично бива кад не иде по плану, кривица се пребацује са једних на друге. За лоше садејство тенкисти су оптуживали пешадију, и обрнуто, пешадија тенкисте, а истина је била негде у средини.” (Бранко Сузић, „Ударна песница Прве оклопне бригаде”, *Глас српски*, Бања Лука 1995)

Наредног дана ТГ-1 је увела свеже снаге, наставила са нападом и приморала бојну (батаљон) ХВ из Пожеге на повлачење из села Чардак. Снаге 2. посавске бригаде ИБК заузеле су село Корница и продужиле напад према селу Чардак. Сусрет ТГ-1 и 2. посавске бригаде Источнобосанског корпуса одиграо се у рејону села Корница и Чардак 26. јуна око 14.00 часова. Спајање је ишло споро, уз обострано неповерење. „Пола дана, са два краја кукурузишта, гледали су се Крајишници и Посавци, одмеравали, испитивали. Било је и препуцавања. Не пуцајте браћо ми смо Срби из Обудовца. Били смо зачуђени како то Крајишници нису чули за Обудовац.” (*Штит*, лист Источнобосанског корпуса ВРС, јун 1993. године. Према казивању капетана Јосића)

Помогли су људи из села Скутрића, који су препознали борце из Обудовца, па су кренули једни другима у сусрет. „Браћо, пут за Србију одавде је слободан”.

После спајања ТГ-1 и 2. посавске бригаде ИБК образована је ТГ-4 са задатком да поседне положаје према Градачцу и тако главним снагама омогући

Уништени противавионски топ ХВО

Потпоручник Давор Бамбураћ са својим војници прославља победу

несметан наставак операције. Недозвољавајући непријатељу да предахне, ТГ-1 је све расположиве снаге увела у борбу према Модричи. Пуковник Новица Симић забранио је да се гађају комуникације које воде према мосту на реци Босни како би становништво могло несметано да напусти град. У незадрживом налету,

нападом из три правца ТГ-1 је ослободила Модричу 28. јуна до 16.00 часова, а до пада мрака и целу десну обалу реке Босне од Таревца до Милошевца. После повлачења из Модриче један део бораца 105.бр ХВО повукао се у Оцак, док су остали побегли у Хрватску. У Таревцу је откривена логистичка база 105.бр ХВО у којој је по-

ред низа артикала пронађен и пун камион цигарета „Croatia“, које су у року од два сата подељене српским борцима. У борбама за Модричу ТГ-1 је имала седам погинулих и осам рањених војника. Теже је оштећен један тенк и два транспортера.

Даље наступање ТГ-1 неочекивано је успорио несвакидашњи догађај. Један Модричанин одлучио је да напусти град у току ноћи. Возећи жутог фићу без упалених светала, он је активирао мине које су биле поређане на мосту на реци Босни и срушио га. Због високог водостаја река Босна се није могла прећи газом, па је пуковник Симић наредио да се почне са прикупљањем чамаца и других пловних средстава за насилни прелазак реке. У међувремену упутио је један оклопни батаљон назад у село Врањак, где се налазио понтонски мост, да пређе на леву обалу реке Босне и

уђе у састав ТГ-2. Артиљерцима је издао задатак да дејствују по циљевима на левој обали реке Босне, по захтеву Команде ТГ-2.

Ваздухопловну подршку хрватско-муслиманских јединица у Босанској Посавини пружало је Ратно зракопловство хрватске војске. Пуковник Антун Радош, пребег из ЈНА са авионом МиГ-21, бомбардовао је снаге ТГ-3 у рејону села Лужани Босански. У поновљеном нападу 24. јуна оборен је запречном ватром из ПА митраљеза и пешадијског наоружања у ширем рејону Дервенте. Наступање према Дервенти изводила је ТГ-3 обухватним маневром преко села Модран и превоја Плехан. После жестоких борби 29. јуна јединице ТГ-3 ослободиле су село Модран, чиме су браниоци Плехана и града Дервенте доведени у неповољну ситуацију. У нападу на

*У иренујку
када су снаге
ХВО-а биле
ипред њоразом
у њомоћ су им
сшћиле рејуларне
јединице
Хрвајске војске
(2.бр Зајред –
Карловац, 3.бр
Осијек, 108.бр
Славонски Брод,
109.бр Винковци,
137.бр Дуја Реса,
157.бр Славонски
Брод, 124.бр
Вуковар, 153.бр
Велика Горица,
204.бр Вуковар).
Ойерајивна
јруја Истјочна
Посавина
искорисшћила је
њојачања да се
добро ушврди
на новој линији
одбране Бијело
Брдо – Косшјреш
– Ободни канал.*

Дервенту 30. јуна погинуо је командант 327.мтбр пуковник Тривун Вујић. У наставку борби ТГ-3 је 1. јула овлада рејонима Плехан и Рабић и избила на доминантне положаје изнад Дервенте. У свести српских бораца у Босанској Посавини католички самостан Плехан био је познат као расадник ушаштва у Другом светском рату. Вест о његовом заузимању примљена је са радошћу код свих српских бораца. Насупрот томе, падом Плехана морал хрватских бранитеља био је из темеља пољуљан. Користећи повољан момент јединице ТГ-3 су енергично продужиле наступање и после жестоких борби 4. јула ослободиле Дервенту.

Јединице ТГ-2 које су наступале левом обалом реке Босне, дуж главне саобраћајнице Добој – Модрича, наишле су на добро утврђену и организовану одбрану 2.бр ХВ. Браниоцу су на руку ишли надвишавајући положаји, сужење код Добор куле, које се није могло избећи, и веома добро утврђен рејон одбране ојачан минским пољима. У тим борбама старешине и војници ТГ-2 исказали су изузетно пожртвовање и храброст. Мајор Миливој Рашуо, командант батаљона милиције РС Крајине, намеравао је да српску заставу, коју је носио у официрској торби, постави на силос у Оцаку. Када је напад његових снага 27. јуна био заустављен, он је заједно са куриром и везистом кренуо испред батаљона и, нажалост, сва тројица су погинула. Велику храброст показао је и пилот Богослав Лукић, који је дејством противваздушне одбране 108.бр ХВ оборен 28. јуна изнад села Црквина. Пилот Лукић искочио је из авиона, али је приликом спуштања падобраном

Обраћање пуковника Славка Лисице новинарима:
„Брод је слободан!“

Први ударни батаљон „Вукови са Вучијака” – околина Цера код Дервенте, јун 1992.
Фото: Ранко Ђуковић

погођен непријатељском митраљеском ватром и смртно страдао.

И поред великог пожртвовања бораца, покушаји продора ТГ-2 левом обалом Босне нису дали очекиване резултате. Тек после ослобођења Модриче и Дервенте створени су услови за успех на том правцу напада. Како би се скратио фронт снагама ТГ-2, на споју између ТГ-2 и ТГ-3 уведена је у борбу 16. крајишка мтбр, која је имала задатак да наступа општим правцем Подновље – Велика Брусница (река Сава). Јединице под командом пуковника Милета Новаковића ојачане су једним оклопним батаљоном из ТГ-1.

У раним јутарњим часовима 7. јула почела је артиљеријска припрема напада. У исто време два батаљона из састава ТГ-1 пребачена су на леву обалу реке Босне, код Гаревца и Милошевца, како би уда-

рили у бок снагама браниоца. Тенкови из ТГ-1 непосредним гађањем преко реке Босне неутралисали су ватрене тачке испред ТГ-2 у рејонима Добор куле и Јакеша. Комбинованим нападом тенковских и пешадијских снага до 11.00 часова на јуриш је заузета Добор кула, при чему се истакао батаљон „Вукови са Вучјака”. Избивши у бок непријатеља, енергичним нападом до 18.00 часова ослобођен је и Јакеш. У наставку операције после жестоких борби ТГ-2 је 9. јула овладала Пећником и доминантним висовима изнад села. Истог дана подигнут је понтонски мост у селу Гаревац, преко кога је ТГ-1 пребацила све преостале снаге на леву обалу реке Босне.

Напад јединица ТГ-1 на Оџак отпочео је 10. јула. Првог дана борби јединице су трпеле јаку артиљеријску ватру, од које су погинула четири војника, а осам је рањено. У наставку

*Хрвајти су
ио сваку
цену желели
да задрже
мост и одбран на
десној обали
реке Саве, због
чега су ирчевии
бранили
и оложаје испред
Босанског
Брода. Јединице
ТГ-3 извеле су
још неколико
млаких и
безвољних
најада, чији
је остварени
учинак био
скроман, а
иудици велики.*

борби 102. бригада ХВО у Оџаку постепено је доведена у полуокружење. Становништво је масовно напуштало Оџак, а са њима и део бораца ХВО, нарочито оних који су изгубили „своја села”, због чега више нису имали воље да се боре. Јединице ТГ-1 су већ 12. јула могле ући у Оџак, али пуковник Симић је наредио да се сачека док се становништво не евакуише према реци Сави. Тачно у 15.00 часова 13. јула јединице ТГ-1, које су наступале на три правца, среле су се у центру Оџака на тргу испред хотела „Мера”. Наредног дана ТГ-1 је продужила гоњење разбијеног непријатеља и 15. јула избила на реку Саву, чиме је у потпуности извршила свој задатак.

Користећи продор десног суседа, ТГ-2 је у вечерњим сатима 16. јула избила на реку Саву, на одсеку Доњи Свилај – Горњи Свилај. Приликом уласка у Доњи Свилај војници су

на левој обали Саве приметили колону од тридесетак возила ХВ, која се кретала са полицијском пратњом и упаљеним фаровима према скелском месту преласка. У том правцу је одмах отворена снажна ватра из тенкова и *браја*, тако да је неколико возила запаљено, док су се остала упутила ка оближњим шумама. При светлости запаљених возила видели су се војници који су бежали у правцу ауто-пута. Вероватно се радило о некој јединици ХВ која је упућена на бојиште, али није познавала право стање на „бојишници”. Пракса је била да хрватски радио и телевизија са неколико дана закашњења објављују вести о губитку града или неког значајног тактичког објекта, што се хрватским војницима овога пута „обило о главу”.

Ослобођењем градова Модриче, Дервента и Оџака и избијањем на десну обалу реке Саве пробијен је коридор – успостављен је несметани саобраћај према СР Југославији. Након овог успеха пуковник Миле Новаковић доставио је захтев за извлачење из борбе милиције РС Крајине и одлазак у матичне гарнизоне, што је и одобрено. Учешће милиције РС Крајине у операцији „Коридор-92” поред војног, имало је огроман политички значај за јединство српског народа западно од Дрине.

Борбе за Босански Брод

„Што си ближе првој линији фронта, срећеш све боље људе” – Хемингвеј

Након тешких борби за заузимање Грчког гробља 16. крајишка мтбр избила је 16. јула

Да би ућућкао хрватску артиљерију, пуковник Лисица је применљивао нарочити тактику, коју је обелоданио пред новинарима: „Чим почну дејствовати њо нама, њући ћемо Славонски Брод. И они то знају”. Пуковник Лисица је планирао њокрећање офанзиве на Босански Брод, пре него што јесење кише искључе њућреду оклојно-механизованих снага ван њавних њућева.

на реку Саву на одсеку Мала Брусница – Велика Брусница и посела положаје на нисипу. Користећи успех десног суседа, ТГ-3 продужила је напад и избила на Ободни канал, чиме је Босански Брод са источне стране био окружен. У тренутку када су снаге ХВО биле пред поразом у помоћ су им пристигле регуларне јединице ХВ (2.бр Загреб – Карловац, 3.бр Осиек, 108.бр Славонски Брод, 109.бр Винковци, 137.бр Дуга Реса, 157.бр Славонски Брод, 124.бр Вуковар, 153.бр Велика Горица, 204.бр Вуковар). Оперативна група Источна Посавина искористила је појачања да се добро утврди на новој линији одбране Бијело Брдо – Костреш – Ободни канал.

У даљем наступању према Босанском Броду јединице

Јединице ТГ-1 ВРС улазе у Модричу, 28. јун 1992.
Фото: Ранко Ђуковић

Први ударни батаљон „Вукови са Вучијака” – околина Цера код Дервенте, јун 1992.
Фото: Ранко Ђуковић

ТГ-3 под командом пуковника Славка Лисице неочекивано су застале. У једном лоше организованом и изведеном нападу на Бијело Брдо 17. јула погинуло је 13 војника. Пуковник Лисица наредио је да се ухапси командант батаљона и тројица његових старешина, који су у току извођења напада били у кафани. У нападу који је предузет 23. јула на Ободни канал у рејону села Збориште, после изненадног противнапада ХВО, један пешадијски батаљон напустио је своје положаје, остављајући тенкове без заштите. Изгубљена су три тенка и два транспортера. Погинуло је пет војника, а двадесет је рањено.

Хрвати су по сваку цену желели да задрже мостобран на десној обали реке Саве, због чега су грчевито бранили положаје испред Босанског Брода. Јединице ТГ-3 извеле су још неколико млакх и безвољних

напада, чији је остварени учинак био скроман, а губици велики. Неочекивано, дошло је до пада борбеног морала код српских војника, који су се жалили на премореност и тражили одмор. Војници из бригада чија територија је ослобођена изгубили су жељу да се даље ангажују у борби, па су се на разне начине довијали како би отишли са ратишта.

Командант оперативне групе Источна Посавина пуковник Винко Штефанек одлучио је да искористи прилику и пређе у противнапад. Јединице ХВО и ХВ кренуле су у напад уз снажну артиљеријску подршку са леве обале реке Саве. У току одбијања напада хрватских снага 21. августа погинуло је девет српских бораца, а двадесет осам је рањено. Све учесталији напади хрватске војске на Босанско Бродском ратишту забринули су пуковника Славка Лисицу. Анализирајући ново-

Напад је почео 4. октобра у јојодневним сатима и одвијао се према њлану. Борбена група је на јуриш заузела кошту 93, а затим кренула у незадрживо напредовање правцем Збориште – Горње Колиде – Кричаново – Босански Брод. Раздијене снаге хрватске војске јужиле су оштор на мосту у селу Кричаново, али су брзо биле раздијене.

насталу ситуацију, командант ТГ-3 дошао је до закључка: „На овом простору где смо, не можемо сачувати одбрану. Можемо избити на ријеку Саву”. Да би поново покренуо своје трупе пуковник Лисица је упутио проглас војницима у коме каже: „Велики су успјеси остварени тиме што смо избити на садашњу линију. Међутим, сада је таква ситуација да значи бити или не бити. Ако не будемо ишли до краја, Хрвати и муслимани ће нам ’вратити мило за драго’. Поубијаће све што се креће, попалиће вам куће и све остало што са тиме иде”. Лисица је у прогласу обећао војницима да ће када избити на реку Саву „границу чувати четири чете”, а да ће остали бити пуштени кућама на одмор. „Поштовани људи, војници и старешине, куцнуо је последњи час да извршимо задатак, да не бисмо имали катастрофалне посљедице.”

После брижљиво спроведених припрема и разговора са војницима, 25. августа у раним јутарњим сатима отпочео је напад ТГ-3. И поред снажног дејства артиљерије и ВБР-а са територије Хрватске, батаљон под командом мајора Пантелије Ђургуза овладао је брдом и селом Коштреш. Наредног дана ослобођено је и Бијело Брдо, највеће упориште хрватске војске на јужном делу босанско-бродског ратишта. Хрватски војници су после претрпљених губитака били принуђени да се повуку на север, у рејон села Кораће. И српске снаге су биле исцрпљене и уморне, па су прешле на утврђивање достигнуте линије и смену уморног људства.

У септембру су обе стране појачавале своје снаге и вр-

шиле припреме за наставак операција. У зону одговорности оперативне групе Источна Посавина стигле су јединице ХОС из западне Херцеговине (Имотског и Чапљине), под заповедништвом Анте Пркачина. Настављени су артиљеријски дуели, током којих је хрватско топништво са леве обале реке Саве наносило велике губитке српским трупама. Да би ућуткао хрватску артиљерију пуковник Лисица је примењивао посебну тактику, коју је обелоданио пред новинарима: „Чим почну дејствовати по нама, тући ћемо Славонски Брод. И они то знају”. Пуковник Лисица је планирао покретање офанзиве на Босански Брод пре него што је сеће кише искључе употребу оклопно-механизованих снага ван главних путева.

*Укујни
јубици свих
српских снага
ангажованих
у операцији
„Коридор-92”
били су велики
– 413 поинулих
и 1.505 рањених.
Хрватско-
муслиманске
снаге оперативне
групе Источна
Посавина
имале су 1.216
поинулих и 6.250
рањених.*

Општи напад српских снага на Босански Брод отпочео је 29. септембра, са тежиштем у међуречју Саве и Укрине, у рејону села Кораће. И поред великог залагања трупа на главном правцу напада, није остварен значајнији успех. Међутим, на помоћном правцу напада, на Ободном каналу код села Збориште, јединице су имале више среће. Осинска и Прњаворска бригада успеле су да пређу Ободни канал и формирају мостобран дубине 300 метара. Пуковник Лисица је затим одлучио да извуче тенкове из рејона Кораћа и пребаци их на Ободни канал, где је формирана борбена група под командом мајора Мике Шкорића. У прво време борбена група добила је задатак да штити десни бок снага које су прешле Ободни канал. Касније се

Ударни батаљон „Вукови са Вучијака”, лето 1992. Поручник Вељко Миланковић предаје рапорт генералу Момиру Талићу

увидело да би се дејством ове борбене групе могло постићи много више. У том смислу мајору Шкорићу наређено је да из мостобрана код Зборишта предузме бочни напад у правцу севера, дуж Ободног канала. На том правцу иза једног моста налазила се кота 93, добро утврђена и поседнута хрватским снагама. Пре напада мајор Шкорић упутио је интервентни вод Бродског батаљона у позадину непријатеља, са задатком да нападне браниоце на koti 93 са леђа, што је требало да буде сигнал за почетак ватреног удара, а затим тенковско-пешадијског јуриша.

Напад је почео 4. октобра у поподневним сатима и одвијао се према плану. Борбена група је на јуриш заузела коту 93, а затим кренула у незадрживо наступање правцем Збориште – Горње Колибе – Кричаново – Босански Брод. Разбијене снаге хрватске војске пружиле су отпор на мосту у селу Кричаново, али су брзо биле разбијене. Ојачавана у покрету деловима Крњинске бригаде, борбена група је 6. октобра увече ослободила Босански Брод. Хрватске снаге које су остале одсечене у дубини одбране, у рејону села Кораће, скелама су пребачене на леву обалу реке Саве. После четири месеца тешких борби операција „Коридор-92” била је завршена, а граница Републике Српске успостављена је на реци Сави.

Укупни губици свих српских снага ангажованих у операцији „Коридор-92” били су велики – 413 погинулих и 1.505 рањених. Хрватско-муслиманске снаге ОГ Источна Посавина имале су 1.216 погинулих и 6.250 рањених. Приликом артиљеријских напада на град и општину Славонски Брод погинуло је 175, а рањено 698 цивила.

Кадар из Документарно-играног филма „Коридор 92”

По завршетку операције „Коридор-92” пуковник Славо Лисица је рекао: „Ја се поносим Тактичком групом 3. Било је проблема, недоумица, самовоље, малодушности, али је било, много више, храбро-

сти, мушкости, војничке воље, поштења, части, спремности и знања и воље да се све надвлада, да се одржи морал, створи и искористи прилика, изврши задатак”!